

Vertimas iš anglų kalbos

**JUNGTINĖS
TAUTOS**

PPTK

**Tarptautinis pilietinių ir
politinių teisių paktas**

**Platinimas
RIBOTAS***

CCPR/C/77/D/836/1998

Originalo kalba: anglų

ŽMOGAUS TEISIŲ KOMITETAS
Septyniasdešimt septintasis posėdis
2003 m. kovo 17 d. – balandžio 4 d.

IŠVADA

Pranešimas Nr. 836/1998

Pateikė: Kęstutis Gelažauskas (atstovaujamas advokato K. Stungio)

Galimas nukentėjusysis: Autorius

Šalis - pakto dalyvė: Lietuva

Pranešimo data: 1997 m. balandžio 14 d.

Nuorodos į dokumentus: Specialus pranešėjo taisyklės 91 sprendimas, perduotas pakto dalyvei 1998 m. rugsėjo 18 d. (neišeistas dokumento forma)

Išvadų pateikimo data: 2003 m. kovo 17 d.

2003 m. kovo 17 d. Žmogaus teisių komitetas pateikė savo išvadas pagal fakultatyvinio protokolo 5 str. 4 p. dėl pranešimo Nr. 836/1998. Išvados tekstas pridedamas prie šio dokumento.

[PRIEDAS]

---

* Išviešinta Žmogaus teisių komiteto sprendimu.

PRIEDAS

Žmogaus teisių komiteto išvados, pateiktos pagal Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto fakultatyvinio protokolo 5 str. 4 p.

Septyniiasdešimt septintasis posėdis

dėl

Pranešimo Nr. 836/1998**

Pateikė: Kęstutis Gelažauskas (atstovaujamas advokato K. Stungio)
Galimas nukentėjusysis: Autorius
Valstybė: Lietuva
Pranešimo data: 1997 m. balandžio 14 d.

Žmogaus teisių komitetas, įsteigtas pagal Tarptautinio politinių ir pilietinių teisių pakto 28 str., susirinkime, įvykusiame 2003 m. kovo 17 d.,

apibendrinamas savo svarstymus dėl pranešimo Nr. 836/1998, pateikto Žmogaus teisių komitetui Kęstučio Gelažausko vardu pagal Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto fakultatyvinį protokolą,

atsižvelgdamas į visą rašytinę informaciją, pateiktą pranešimo autoriaus ir šalies – pakto dalyvės,

priėmė tokį sprendimą:

** Minėto pranešimo nagrinėjime dalyvavo šie komiteto nariai: Abdelfattah Amor, Nisuke Ando, Prafullachandra Natwarlai Bhagwati, Alfredo Castillero Hoyos, Christine Chanet, Franco Depasquale, Maurice Glele Ahanhanzo, Walter Kalin, Ahmed Tawfik Khalil, Rafael Rivas Posada, Sir Nigel Rodley, Martin Scheinin, Ivan Shearer, Hipolito Solari Yrigoyen, Ruth Wedgwood, Roman Wieruszewski ir Maxwell Yalden.

Išvada pagal fakultatyvinio protokolo 5 str. 4 p.

1. 1997 m. balandžio 14 d. pranešimo autorius, Kęstutis Gelažauskas, yra Lietuvos Respublikos pilietis, šiuo metu atliekantis trylikos metų bausmę Lietuvoje Respublikos Pravieniškių pataisos namuose Nr. 2. Jis tvirtina tapęs Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto (toliau vadinamo "paktu") 14 str. 1, 3(g) ir 5 punktų pažeidimo auka. Kęstutį Gelažauską atstovauja advokatas.

Autoriaus pateikti faktai

2.1. 1994 m. gegužės 4 d. autorius kartu su bendraatsakovu buvo nuteistas 13 metų laisvės atėmimu už Michailo Litvinenkos nužudymą 1993 m. kovo 20 d. Teismo sprendime buvo teigiama, kad nukentėjusįjį savo namuose nužudė abu atsakovai po to, kai jie visi kartu girtavo. Nukentėjusysis buvo rastas negyvas, paslėptas sofoje. Medicinos ekspertų nuomone, jis mirė nuo kūno sumušimų, dūrių į akis, širdį ir plaučius. Aukos kūne rastos 27 žaizdos, matomi mėginimai nupjauti koją. Keli liudininkai teigė, kad atsakovai jiems sakė abu nužudę auką. Abu atsakovai buvo pripažinti kalti pagal jiems iškeltą kaltinimą ir nuteisti vienodam laisvės atėmimo laikotarpiui.

2.2. Autoriaus vardu buvo pateikti keturi kasaciniai teikimai, bet bylą peržiūrėti būdavo atsisakoma. 1995 m. rugsėjo 28 d. autoriaus motina pateikė kasacinį teikimą¹. Tą pačią dieną autoriaus advokatas taip pat pateikė panašų kasacinį teikimą, kuris buvo atmetas Aukščiausiojo teismo baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko 1995 m. gruodžio 8 d. 1996 m. balandžio 2 d. autoriaus advokatas pateikė dar vieną kasacinį teikimą, kuris taip pat buvo atmetas Aukščiausiojo Teismo pirmininko. Galiausiai, 1996 m. balandžio 15 d. autoriaus advokatas padavė paskutinį kasacinį teikimą, kuris buvo atmetas 1996 m. birželio 12 d.

Skundas

3.1. Visų pirma autorius nurodo, kad buvo pažeistas pakto 14 str. 5 p., remiantis tuo, kad autorius neturėjo galimybės apskųsti 1994 m. gegužės 4 d. nuosprendį. Šiuo atveju pirmos instancijos teismas buvo Aukščiausiasis Teismas, o pagal šalies - pakto dalyvės įstatymus, šio teismo nuosprendžiai yra neskundžiami. Toks nuosprendis gali būti peržiūrėtas kasacine tvarka, pateikus kasacinį teikimą Aukščiausiajam Teismui, bet nuosprendžio peržiūrėjimas priklauso nuo Aukščiausiojo Teismo pirmininko arba Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko sprendimo. Visi mėginimai pateikti tokius teikimus baigėsi nesėkmingai.

3.2. Autorius taip pat nurodo, kad buvo pažeistas pakto 14 str. 1 p., kadangi kaltintojas tariamai neįrodė, kad autorius turėjo motyvą ir planavo įvykdyti nusikaltimą, o raštiškame teismo nuosprendyje šis nusikaltimo aspektas nebuvo paminėtas. Pasak autoriaus, dėl šios priežasties jis buvo neteisėtai nuteistas už "tyčinę žmogžudystę"². Autorius taip pat tvirtino, kad kaltintojai neįrodė priežastinio ryšio tarp smūgių, tariamai suduotų autoriaus, ir aukos mirties priežasties. Pasak autoriaus, teismas nenustatė faktinės mirties priežasties. Todėl jo nuteisimas ir bylos nagrinėjimas buvo neteisingas.

---

¹ Autorius teigia negavęs jokie atsakymo į šį teikimą.

² Pagal 1994 m. gegužės 4 d. Aukščiausiojo Teismo nuosprendį, "sužalojimai [padaryti aukai] buvo labai skausmingi ir atsakovai tai suprato. Atsakovai sužalojo auką sąmoningai ir jie norėjo tai padaryti. Jų nusikaltimas buvo iš anksto apgalvotas ir todėl jų veiksmai teisingai kvalifikuojami pagal Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 105(5) str. – žiauri tyčinė žmogžudystė".

3.3. Galiausiai, autorius taip pat nurodo pakto 14 str. 3(g) punkto pažeidimą, kadangi parengtinio tyrimo metu jis buvo priverstas prisipažinti sudavęs aukai du kartus. Vėliau autorius tvirtino, kad jis nemušė aukos, kad tai bendraatsakovas subadė auką, o autorius padėjo bendraatsakovui atsikratyti kūnu. Autorius teigia, kad tardytojas Degsnys jam grasino, jį mušė ir apgaule įtikino prisipažinti, o jo motina, su pastaruoju turėjusia intymių santykių, buvo pasinaudota kaip priemone prisipažinimui užtikrinti. Pasak autoriaus, tardytojas apgavo jo motiną, įtikindamas ją parašyti autoriui ir paskatinti jį pripažinti mušus auką, kad autorius išvengtų mirties bausmės.

Šalies - pakto dalyvės pastabos dėl pranešimo priimtumo ir esmės

4.1. Valstybė pateikė savo pastabas dėl pranešimo priimtumo ir esmės 1998 m. gruodžio 21 d.

Galimi pakto 14 str. 5 punkto galimi pažeidimai

4.2. Dėl galimo pakto 14 str. 5 punkto pažeidimo, šalis – pakto dalyvė paaiškina nuosprendžio apskundimo vidaus tvarka galimybes, kadangi sistema buvo reformuota po kelių mėnesių po to, kai autorius buvo nuteistas.

4.3. Nuosprendžio priėmimo metu šalyje – pakto dalyvėje galiojo dvipakopė teismų sistema: apylinkės teismų ir Aukščiausiojo Teismo. Abeji teismai galėjo veikti kaip pirmos instancijos teismai, o pagal tuo metu galiojusį Baudžiamojo proceso kodeksą galima buvo pateikti dviejų rūšių skundus:

- Dar neįsiteisėjusius teismo nuosprendžius buvo galima apskųsti kasacine tvarka Aukščiausiajam Teismui per 7 dienas nuo nuosprendžio paskelbimo. Nežiūrint į tai, Aukščiausiojo Teismo nuosprendis, priimtas pirmąja instancija, buvo galutinis ir neapskųstinas kasacine tvarka.
- Prieš įsiteisėjusius apylinkės teismų ir Aukščiausiojo Teismo nuosprendžius galima buvo pareikšti "priežiūrinį protestą" ("supervisory protest") per vienerius metus nuo nuosprendžio įsiteisėjimo. Tokį "priežiūrinį protestą" ("supervisory protest") turėjo teisę pateikti tik Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, generalinis prokuroras ir jų pavaduotojai. Nuteistasis asmuo ar jo advokatas turėjo teisę tik kreiptis į šiuos asmenis su prašymu pateikti "priežiūrinį protestą" ("supervisory protest"). Jeigu toks prašymas būdavo pateikiamas, Aukščiausiojo Teismo prezidiumas išnagrinėdavo bylą ir nusprendė, ar atmesti protestą, panaikinti baudžiamąją bylą ir išteisinti nuteistąjį, gražinti bylą pirmosios instancijos teismui arba priimti kitokį sprendimą.

4.4. Minėta tvarka galiojo iki 1995 m. sausio 1 d. Tačiau šiuo konkrečiu atveju nei autorius, nei jo advokatas nepateikė prašymo pareikšti "priežiūrinį protestą" ("supervisory protest") po autoriaus nuosprendžio įsiteisėjimo.

4.5. 1995 m. sausio 1 d. įsigaliojo keli nauji įstatymai, keičiantys vidaus tvarką:

- 1994 m. gegužės 31 d. įstatymas (naujasis Teismų įstatymas), įsigaliojęs 1995 m. sausio 1 d., pakeitė dvipakopę teismų sistemą keturių pakopų teismų sistema (apygardos ir apylinkės teismai, Apeliacinis teismas ir Aukščiausiasis Teismas).
- 1994 m. birželio 15 d. įstatymas, įsigaliojęs 1994 m. liepos 1 d., numatė naujojo Teismų įstatymo įsigaliojimo tvarką ir nustatė Lietuvos teismų "pereinamąją" kompetenciją.

- 1994 m. lapkričio 17 d. įstatymas numatė naują apeliacinių skundų tvarką neįsiteisėjusiems nuosprendžiams ir kasacinių skundų tvarką jau įsiteisėjusiems skundams.

4.6. Pagal 1994 m. birželio 15 d. įstatymą nuo 1995 m. sausio 1 d. Aukščiausiasis Teismas kasacine tvarka nagrinėja visus Aukščiausiojo Teismo sprendimus, priimtus pirmąja instancija. Taigi, nuteistasis asmuo ar jo advokatas turi teisę kreiptis į Aukščiausiojo Teismo pirmininką, apylinkių teismų pirmininkus ar minėtų teismų baudžiamųjų bylų skyrių viršininkus su prašymu pateikti kasacinį teikimą Aukščiausiajam Teismui. Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 419 str. tokios paraiškos pateikimo terminas buvo vieneri metai.

4.7. Šiuo atveju, autorius galėjo pateikti kasacinį teikimą iki 1995 m. gegužės 4 d., t.y., iki vienerių metų po nuosprendžio įsiteisėjimo pabaigos, tačiau toks prašymas nebuvo pateiktas.

4.8. Autoriaus advokatas pateikė kasacinį teikimą 1995 m. rugsėjo 28 d., kai vienerių metų laikotarpis jau buvo pasibaigęs. Todėl, 1995 m. gruodžio 8 d. Aukščiausiojo Teismo pirmininkas priėmė sprendimą, kad vadovaujantis 1994 m. birželio 15 d. įstatymo 3 str. 6 p., nėra pagrindų kasaciniam teikimui pateikti. Tokia pati argumentacija taikoma ir advokato paraiškai, pateiktai 1996 m. balandžio 2 d.

4.9. Šalis – pakto dalyvė taip pat nori pabrėžti, kad autorius turėjo teisę prašyti “kasacinio teikimo termino atkūrimo”, tačiau jis nepasinaudojo šia teise.

4.10. Pabaigoje minima, kad 1994 m. gegužės 4 d., kai buvo paskelbtas nuosprendis, pagal tuo metu galiojusį Baudžiamojo proceso kodeksą, kasacinio teikimo nebuvo galima pateikti. Tačiau, nuo nuosprendžio įsiteisėjimo iki 1995 m. sausio 1 d. autorius ir jo advokatas turėjo teisę prašyti Aukščiausiojo Teismo pirmininko, generalinio prokuroro ar jų pavaduotojų pateikti “prižiūrinį protestą” (“supervisory protest”). Be to, nuo 1994 m. liepos 1 d., 1994 m. birželio 15 d. įstatymo įsigaliojimo dienos, iki 1995 m. gegužės 4 d. autorius ir jo advokatas turėjo teisę prašyti Aukščiausiojo Teismo pirmininko, apylinkių teismų pirmininkų arba aukščiau minėtų teismų baudžiamųjų bylų skyrių viršininkų, kad jie pateiktų kasacinį teikimą. Autorius nepasinaudojo nei viena iš minėtų galimybių. 1995 m. rugsėjo 28 d. ir 1996 m. balandžio 2 d. autoriaus advokato kasacinio teikimo paraiškos buvo pateiktos pasibaigus vienerių metų terminui.

4.11. Kas dėl pakto 14 str. 5 punkto, šalis – pakto dalyvė nurodo, kad tuo metu, kai buvo priimtas nuosprendis šioje konkrečioje byloje, Aukščiausiasis Teismas buvo aukščiausia teisminė instancija šalyje, bet autoriaus teisė prašyti pateikti “prižiūrinį protestą” (“supervisory protest”) nuo 1994 m. gegužės 4 d. iki 1995 m. sausio 1 d. ir prašyti pateikti kasacinį teikimą nuo 1994 m. liepos 1 d. iki 1995 m. gegužės 4 d. turi būti laikoma nuosprendžio peržiūrėjimo galimybe šios nuostatos prasme.

4.12. Kadangi autorius neišnaudojo šalies vidaus teisinės gynybos priemonių, ši pranešimo dalis laikytina nepriimtina pagal fakultatyvinio protokolo 5 str. 2(b) punktą.

Galimi pakto 14 str. 1 punkto galimi pažeidimai

4.13. Nurodydama daugelį savo Konstitucijos ir Baudžiamojo proceso kodekso nuostatų, šalis – pakto dalyvė visų pirma pabrėžė, kad autoriaus bylos nagrinėjimo metu galiojo teisminės nepriklausomybės, lygiateisiškumo prieš įstatymus, teisės į advokatą ar viešą teismą principai, atitinkantys pakto 14 str. 1 p. reikalavimus.

4.14. Kas dėl kitų faktinių bylos aplinkybių, šalis – pakto dalyvė teigia negalinti nei įvertinti baudžiamosios bylos įrodymų, nei nustatyti jų svorio bylos įrodymų visumoje, kadangi ši teisė išimtinai priklauso teismams.

4.15. Todėl šalies – pakto dalyvės nuomone, nepagrįsti teiginiai dėl pakto 14 str. 1 p. pažeidimų neatitinka pakto nuostatų ir ši pranešimo dalis turi būti paskelbta nepriimtina pagal fakultatyvinio protokolo 3 str.

Galimi pakto 14 str. 3(g) punkto galimi pažeidimai

4.16. Šalis – pakto dalyvė atkreipia komiteto dėmesį į jos Baudžiamojo proceso kodekso nuostatą, pagal kurią draudžiama siekti kaltinamųjų ar kitų asmenų, dalyvaujančių baudžiamojoje byloje, parodymų, naudojant prievartą, grasinimus ar kitus neteisėtus metodus.

4.17. Šalis – pakto dalyvė pabrėžia, kad nežiūrint galimo minėtų veiksmų panaudojimo, autorius nepasinaudojo savo teise apskųsti tokius veiksmus ir kvotėjo, tardytojo, prokuroro ar teismo sprendimus pagal Baudžiamojo proceso kodekso 52 str. Be to, autorius galėjo pranešti apie šiuos faktus prokurorui, kuris tokiu atveju būtų privalėjęs juo iširti oficialiai.

4.18. Šalis – pakto dalyvė taip pat nurodo, kad po bylos nagrinėjimo metu duotų autoriaus parodymų, teismui nebuvo pateiktas konkretus prašymas pagal Baudžiamojo proceso kodekso 267 str., todėl teismas ir nepriėmė jokie sprendimo šiuo atžvilgiu. Be to, visi kaltinamojo parodymai, duoti bylos nagrinėjimo metu, yra tolygūs įrodymams ir yra įvertinami teismo priimančiam sprendimą.

4.19. Todėl šalis – pakto dalyvė mano, kad autorius neišnaudojo šalies vidaus teisinės gynybos priemonių ir ši pranešimo dalis turi būti paskelbta nepriimtina.

Autoriaus komentarai

5.1. Autorius pateikė savo pastabas dėl šalies – pakto dalyvės komentarų 1999 m. birželio 30 d.

5.2. Kas dėl galimo 14 str. 5 p. pažeidimo, autorius mano, kad teisė kreiptis į Aukščiausiojo Teismo primininką, generalinį prokurorą ar jų pavaduotojus su prašymu pareikšti “priežiūrinį protestą” (supervisory protest”) ar kasacinį teikimą nereiškia peržiūrėjimo pakto 14 str. 5 p. prasme, kadangi “priežiūrinio protesto” (“supervisory protest”) ar kasacinio prašymo pateikimas yra išimtinė teisė, priklausanti nuo minėtų institucijų diskrecijos, ir nėra privaloma.

5.3. Galimybė pateikti kasacinį teikimą pagal pakto 14 str. 5 p. galioja tik nuo 1995 m. sausio 1 d.

5.4. Kas dėl vienerių metų termino kasaciniam teikimui pateikti, kuris galimai buvo pradelstas šioje byloje, autorius tvirtina, kad Baudžiamojo proceso kodekso 419 str. nurodytas vienerių metų terminas gali būti taikomas tik tiems kasaciniams teikimams, kuriais siekiama pabloginti nuteisto asmens padėtį. Pagal šią nuostatą “leidžiama pateikti kasacinį skundą dėl nuosprendžio pritaikyti įstatymą, numatantį didesnę nusikaltimą [...], arba kitais tikslais, kurie

*pablogintų nuteistojo asmens padėtį [...]*³. 1995 m. rugsėjo 28 d. ir 1996 m. balandžio 2 d. kasacinio teikimo paraiškos buvo pateiktos autoriui išteisinti, t.y., jo padėčiai pagerinti. Taigi šis prašymas buvo įprastinis ir vienerių metų terminas negalėjo būti taikomas.

5.5. Nurodydamas akivaizdų prieštaravimą tarp šalies – pakto dalyvės argumentavimo ir laiškų, atmetančių kasacinį teikimą, turinį, autorius paaiškina, kad 1995 m. gruodžio 8 d. sprendimas atmesti kasacinio teikimo paraišką nebuvo paremtas faktu, kad praleistas vienerių metų terminas, bet tuo, kad *“Jūsų kasacinio skundo motyvus [...] paneigia paliudijimai, kurie buvo teismo išnagrinėti ir į kuriuos buvo atsižvelgta priimant nuosprendį”*.

5.6. Į antrąją 1996 m. balandžio 2 d. kasacinio teikimo paraišką Aukščiausiojo Teismo pirmininkas 1996 m. balandžio 5 d. raštu atsakė, kad įstatymas nenumato, jog Aukščiausiasis Teismas *“yra kasacinė instancija [nuosprendžiams], kuriuos jis pats priėmė”*. Taip pat buvo rašoma, kad Aukščiausiojo Teismo sprendimas *“yra galutinis ir [negali būti apskūstas, todėl pakartotinas bylos nagrinėjimas] yra neįmanomas”*. Aukščiausiojo Teismo pirmininkas nenurodė vienerių metų termino. Todėl skundas pagal 14 str. 5 p. yra pakankamai pagrįstas.

5.7. Kas dėl galimo 14 str. 1 punkto pažeidimo, autorius pakartoja, kad baudžiamojo proceso principų nebuvo laikomasi ir kad teismo išvados neatitiko šios bylos esmės.

5.8. Kas dėl 14 str. 3(g) punkto pažeidimo, autorius pakartoja, kad pirminio tardymo metu jis prisipažino todėl, kad jį suklaidino tardytojas ir todėl jis tapo prievartos tardymo metu auka. Paremdamas savo skundą, autorius nurodo laišką, parašytą bendraatsakovo autoriaus tėvams, Sauliaus Peldžio, kuris buvo kalinamas kartu su autoriumi, parodymus ir pokalbio tarp autoriaus ir tardytojo garso įrašus. Be to, autorius teigia, kad 1996 m. gegužės 15 ir 30 dienomis jis buvo apskundęs tardytoją Lietuvos generaliniam prokurorui, bet 1996 m. birželio 12 d. generalinis prokuroras priėmė sprendimą skundo netirti.

5.8. Pakto dalyvė nepateikė daugiau pastabų dėl autoriaus komentarų.

Komiteto nagrinėti klausimai ir procedūros

6.1. Prieš nagrinėdamas bet kokį skundą, nurodytą pranešime, Žmogaus teisių komitetas, vadovaudamasis savo reglamento 87 taisykle, turi nuspręsti, ar pranešimas yra priimtinas pagal pakto fakultatyvinį protokolą.

6.2. Komitetas nustatė, kad tas pats klausimas nėra nagrinėjamas kita tarptautinio tyrimo ar nagrinėjimo tvarka šio fakultatyvinio protokolo 5 str. 2(a) p. tikslais.

6.3. Kas dėl nurodomo 14 str. 1 ir 3(g) punktų pažeidimo, Komitetas atkreipia dėmesį į autoriaus skundus dėl to, kad 1994 m. gegužės 4 d. Aukščiausiojo Teismo nuosprendis neatspindi bylos esmės ir kad tyrimo metu jis buvo priverstas prisipažinti įvykdęs žmogžudystę, už kurią vėliau buvo nuteistas. Šiuo tikslu komitetas atkreipė dėmesį į nenurodytos datos autoriaus bendraatsakovo pareiškimą ir į Sauliaus Peldžiaus, su kuriuo autorius kalėjo vienoje kameroje, parodymus, duotus 1995 m. birželio 15 d.

6.4. Primindamas, kad faktų vertinimas konkrečioje byloje apskritai yra atitinkamų valstybių teismų, o ne komiteto, prerogatyva, komitetas atkreipia dėmesį, kad šie tvirtinimai buvo iškelti

---

³ Autoriaus vertimas.

bylos nagrinėjimo metu ir Aukščiausiasis Teismas savo nuosprendyje atkreipė į juos dėmesį. Be to, komitetui pateikta informacija ir autoriaus pateikti argumentai nerodo, kad teismo faktų vertinimas buvo aiškiai savavališkas ar reiškiantis atsisakymą vykdyti teisingumą. Todėl, komiteto nuomone autorius nepagrindė savo skundo pagal pakto 14 str. 1 ir 3 (g) punktus ir šis skundas yra nepriimtinas pagal fakultatyvinio protokolo 2 str.

6.5. Kas dėl nurodomo pakto 14 str. 5 punkto pažeidimo, Komitetas atkreipia dėmesį į šalies – pakto dalyvės tvirtinimą, jog ši pranešimo dalis turi būti skelbiama nepriimtina, kadangi nebuvo išnaudotos vidaus teisinės gynybos priemonės. Komitetas taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad autorius keturis kartus mėgino apskusti Aukščiausiojo Teismo nuosprendį kasacine tvarka, bet jo prašymai buvo arba atmesti, arba į juos iš viso neatsakyta. Atsižvelgdamas į tai, kad šalys pripažįsta, jog nebėra jokių vidaus teisinės gynybos priemonių, kuriomis būtų galima pasinaudoti, ir į tai, kad autoriaus skundas yra pagrįstas galimybės peržiūrėti 1994 m. gegužės 4 d. nuosprendį nebuvimu, komitetas mano, kad šio skundo priiimtumas yra svarstytinas kartu su skundo esme.

Dėl esmės

7.1. Kas dėl “priežiūrinio protesto” (“supervisory protest”) pateikimo, komitetas atkreipia dėmesį į pakto dalyvės tvirtinimą, jog nuo 1994 m. gegužės 4 d. iki 1995 m. sausio 1 d. autorius turėjo teisę prašyti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo primininko, generalinio prokuroro ar jų pavaduotojų pateikti “priežiūrinį protestą” (“supervisory protest”), jog ši galimybė yra teisė į nuosprendžio peržiūrėjimą pakto 14 str. 5 punkto prasme ir į tai, kad autorius šia teise nepasinaudojo. Komitetas taip pat atkreipia dėmesį į autoriaus tvirtinimą, kad prašymas pateikti “priežiūrinį protestą” (“supervisory protest”) yra išimtinė teisė, priklausanti nuo prašymą gavusios institucijos nuožiūros ir todėl neįpareigojanti peržiūrėti bylą, nagrinėtą Aukščiausiojo Teismo pirmąja instancija.

7.2. Šiuo atveju komitetas pažymi, kad pagal 1994 m. gegužės 4 d. nuosprendžio paskutinį sakinį, “nuosprendis yra galutinis ir negali būti protestuojamas ar apskundžiamas kasacine tvarka”. Komitetas taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad pakto dalyvė nenuginčijo teiginio, kad “priežiūrinis protestas” (“supervisory protest”) yra išimtinė teisinės gynybos priemonė, priklausanti nuo Aukščiausiojo Teismo primininko, generalinio prokuroro ar jų pavaduotojų diskrecinės valdžios. Todėl komitetas mano, jog šiomis aplinkybėmis minėta galimybė nėra teisinės gynybos priemonė, kuria reikia pasinaudoti pakto 5 str. 2(b) punkto tikslais. Be to, prisimindamas savo sprendimą Nr. 701/1994⁴, komitetas atkreipia dėmesį, kad 14 str. 5 punktas numato teisę į įstatymo ir faktų peržiūrėjimą aukštesnės instancijos teisme. Komitetas mano, kad prašymas pateikti “priežiūrinį protestą” (“supervisory protest”) nereiškia teisės, jog nuosprendis ar nuteisimas bus peržiūrėti aukštesnės instancijos teisme pakto 14 str. 5 punkto prasme.

7.3. Kas dėl kasacinio skundo pateikimo, komitetas atkreipia dėmesį į šalies – pakto dalyvės tvirtinimą, jog nuo 1994 m. liepos 1 d. iki 1995 m. gegužės 4 d. Aukščiausiojo Teismo primininkas, apylinkės teismų pirmininkai ar šių teismų baudžiamųjų bylų skyrių viršininkai galėjo nagrinėti kasacinį teikimą autoriaus prašymu, kad ši galimybė reiškia teisę į nuosprendžio peržiūrėjimą pakto 14 str. 5 p. prasme, ir kad autorius šia teise nepasinaudojo per vienerius metus nuo nuosprendžio įsiteisėjimo, t.y., iki 1995 m. gegužės 4 d., kaip numatyta šalies – pakto dalyvės Baudžiamojo proceso kodekso 419 str. Kita vertus, komitetas taip pat

---

⁴ Cesario Gomez Vasquez prieš Ispaniją, bylos Nr. 701/1996, išvados pateiktos 2000 m. liepos 20 d.

atkreipia dėmesį į autoriaus tvirtinimą, kad sprendimas pateikti kasacinį teikimą, panašiai kaip ir pateikti "priežiūrinį protestą" ("supervisory protest"), yra išimtinė teisė, priklausanti nuo prašymą gavusios institucijos diskrecinės valdžios ir todėl neįpareigojanti peržiūrėti bylą, nagrinėtą Aukščiausiojo Teismo pirmąją instanciją. Komitetas taip pat atkreipia dėmesį į autoriaus tvirtinimą, kad pakto dalyvės minimas vienerių metų termino pradelsimas yra susijęs tik su kasaciniais teikimais, kuriais siekiama pabloginti kaltinamojo padėtį.

7.4. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad pakto dalyvė nepateikė jokių komentarų dėl autoriaus argumentų, susijusių su Aukščiausiojo Teismo, apylinkės teismų pirmininkų ar minėtų teismų baudžiamųjų bylų skyrių pirmininkų prerogatyvos pateikti kasacinį teikimą ir paraiškos pateikti kasacinį skundą terminų. Šiuo atžvilgiu komitetas remiasi dvejais autoriaus pateiktais raštais: 1998 m. gruodžio 28 d. (Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininko) ir 1996 m. balandžio 5 d. (Aukščiausiojo Teismo pirmininko), kurie abu atmets prašymą pateikti kasacinį skundą, atitinkamai remiantis tuo, kad "kasacinio teikimo motyvus [...] paneigia įrodymai, kurie buvo teismo išnagrinėti ir į kuriuos buvo atsižvelgta priimant nuosprendį" ir tuo, kad "[šalies – pakto dalyvės] įstatymai nenumato, jog [Aukščiausiasis Teismas] yra kasacinė instancija nuosprendžiams, [...] kuriuos jis pats priėmė. [Aukščiausiojo Teismo] sprendimai yra galutiniai ir negali būti apskųsti". Komitetas atkreipė dėmesį, kad šiuose raštuose neminimas vienerių metų terminas.

7.5. Atsižvelgdamas į autoriaus pastabas dėl kasacinio prašymo pateikimo išimtinį ir diskrecinį pobūdį, atsakymo iš pakto dalyvės šiuo klausimu nebuvimą ir raštų, atmetančių prašymus pateikti kasacinį skundą, formą, komitetas mano, kad jam pateikta medžiaga pakankamai parodo, jog tokiomis aplinkybėmis, net jeigu autorius būtų pateikęs kasacinius teikimus iki 1995 m. gegužės 4 d., ką nurodo šalis – pakto dalyvė, toks pateikimas nebūtų reiškęs teisinės gynybos priemonės, panaudotos pakto 5 str. 2(b) punkto tikslais.

7.6. Be to, primindamas savo argumentus šių išvadų 7.2 p., komitetas mano, jog minėta teisinės gynybos priemonė nereiškia teisės peržiūrėti nuosprendį pakto 14 str. 5 punkto prasme, kadangi kasacinio teikimo negalima pateikti aukštesniam teismui, kaip to reikalauja minėta nuostata.

8. Vadovaudamasis fakultatyvinio protokolo 5 str. 4 p., Žmogaus teisių komitetas mano, kad jam pateikti faktai atskleidžia tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 14 str. 5 p. pažeidimą.

9. Vadovaujantis pakto 2 str. 3(a) punktu, šalis - pakto dalyvė privalo užtikrinti autoriui veiksmingas teisinės gynybos priemones, taip pat ir galimybę apskųsti nuosprendį iš naujo, arba, jeigu tai jau yra nebeįmanoma, paleisti jį iš įkalinimo vietos. Šalis – pakto dalyvė taip pat privalo vengti panašių pažeidimų ateityje.

10. Atsižvelgiant į tai, kad tapdama fakultatyvinio protokolo dalyve, šalis pripažįsta komiteto kompetenciją nustatyti, ar paktas buvo pažeistas, ar ne, pagal pakto 2 str., pakto dalyvė privalo užtikrinti jos jurisdikcijoje esantiems asmenims visas pakte pripažįstamas teises, o nustatčius pažeidimą, - užtikrinti įgyvendinamas teisinės gynybos priemones, komitetas norėtų, kad šalis – pakto dalyvė per devyniasdešimt dienų informuotų komitetą apie priemones, kurių ji ėmėsi komiteto išvadoms įgyvendinti. Taip pat prašoma, kad pakto dalyvė paskelbtų komiteto išvadas viešai.

[Priimta anglų, prancūzų ir ispanų kalbomis. Teksto originalas yra anglų kalba. Vėliau šios išvados bus išleistos arabų, kinų ir rusų kalbomis, kaip komiteto metinės ataskaitos Generalinei asamblėjai dalis.]